

Sieglinde Mirié, *Das Thronraumareal des Palastes von Knossos. Versuch einer Neuinterpretation seiner Entstehung und seiner Funktion*, în seria *Saarbrücker Beiträge zur Altertumskunde*, hrsg. von Rolf Hachmann und Walter Schmitthenner, Bd. 26, R. Habelt Verlag GmbH, Bonn, 1979, 112 p. + 39 Taf., preț 44 DM.

Lucrarea de față e reprezentativă, prin excelență, pentru tipul interpretativ de cercetare, căci, aducînd la cunoștință arheologilor mai puțin materiale inedite și bazîndu-se, îndeosebi, pe reconsiderarea documentelor vechi, autoarea a încercat „să definească mai exact caracterul religios și de cult al arealului sălii tronului din palatul de la Knossos”. S. Mirié și-a împărțit lucrarea în șase capitole importante: *Die bisherigen Forschungen in Knossos*; *Architektur- und Funktionsbeschreibung des Thronraumareals*; *Stratigraphie*; *Funktionsanalyse des Thronraumareals*; *Zusammenfassung*; *Anhang*.

Primul dintre acestea este, la rîndul lui, împărțit în trei subcapitole, care se ocupă de prezentarea vieții și personalității lui A. Evans, precum și de istoricul săpăturilor conduse de el, de topografia Knossos-ului și la urmă de cunoscuta sistematizare cronologică a savantului englez, conform căreia epoca bronzului din Creta a fost denumită „minoic” și divizată în minoic timpuriu, mijlociu și tîrziu, fiecare cu trei etape de dezvoltare.

Arhitecturii și descrierii funcționalității arealului sălii tronului le este consacrat cel de-al doilea capitol. Urmînd unei scurte prezentări a stării actuale a monumentelor, descrierea amănunțită — după datele oferite de Evans — a spațiilor luate în considerare pentru cercetare înseamnă, în același timp, și o încercare de valorificare a datelor vechi.

A treia problemă importantă tratată de S. Mirié este cea a stratigrafiei. Ea e privită mai întîi prin prisma interpretării vechi, și de-abia apoi se trece la noua interpretare, luîndu-se la rînd așa-numitele „Cists”, „Central Court” și arealul sălii tronului și propunîndu-se chiar reconstruiri grafice ale unor profile, pe baza documentației edite și inedite. În acest context nu puteau fi trecute cu vederea descoperirile mărunte, unele dintre ele de mare însemnătate pentru datare; folositoare este și ilustrarea lor, ceea ce ușurează urmărirea textului și a argumentației. Nu același lucru se întîmplă însă cu frescele, măcar pentru cele mai reprezentative și de aceea ni se pare mai convingătoare analiza elementelor arhitecturale.

Revalorificarea documentației de săpătură îi permite autoarei să precizeze cîteva noi puncte de vedere, printre care unele nu sînt de loc de neglijat. Am vrea să amintim mai întîi că, pe baza datelor lui Evans, Mirié a refăcut stratigrafia verticală în aripa de vest a palatului și aceasta a avut

drept urmare constatarea că sala tronului a fost construită pe cel mai de jos nivel din acel loc și că în nici un caz nu poate fi vorba de o construcție minoică târzie, chiar dacă a fost folosită și în acea perioadă. Autoarea înclină, de altfel, spre o folosire a sălii tronului din MM II pînă în SM III; distrugerile palatului nu au fost niciodată totale, ci doar parțiale, și de aceea noțiuni ca „palat timpuriu“ sau „palat târziu“, cu diferite faze de construcție, par oarecum forțate.

Lucrarea se încheie cu *Anexe*, în care sînt cuprinse notele, lămurirea noțiunilor englezești preluate ca atare în carte, prescurtările, bibliografia și cinci tabele prezentînd sintetizarea datelor și măsurătorilor pe baza cărora și-a întreprins S. Mirié cercetarea.

Cele 39 de planșe conțin în cea mai mare măsură elemente de arhitectură, fotografii sau planuri și stratigrafia necesară argumentării și mai puțin material, numai în cazul în care acesta servește vreunui scop precis. Lucrarea ne îndeamnă și ne ușurează în același timp abordarea unor teme aparent neînsemnate și arhicercetate, care ne mai pot aduce totuși, noutăți.

TUDOR SOROCEANU

Frauke Stein, *Bronzezeitliche Hortfunde in Süddeutschland. Beiträge zur Interpretation einer Quellengattung*, în seria *Saarbrücker Beiträge zur Altertumskunde*, hrsg. von Rolf Hachmann und Walter Schmitthenner, Band 23, R. Habelt Verlag, Bonn, 1976, 245 p. cu 22 fig. în text + 30 de hărți de răspîndire + 8 tabele, preț 70 DM.

Prin reducerea și prelucrarea tezei de habilitare, F. Stein a dat la iveală o carte, care conține interpretarea celei mai mari părți a materialului din vol. 24 al aceleiași serii (cf. mai jos). În vreme ce acesta își propune catalogarea și sistematizarea tuturor depozitelor de obiecte de piatră și metal începînd cu neoliticul și sfîrșind cu Latène-ul, lucrarea pe care o prezentăm acum se limitează la epoca bronzului în sens extins: ea durează astfel din B A pînă în H B.

Istoricul cercetărilor (p. 9—16) e prima problemă tratată în *Introducere* și prezintă bineînțeles nu pe toți arheologii care au publicat depozite, ci mai degrabă evoluția ideilor asupra depozitelor ca una din categoriile izvoarelor istorice, evident în special în Germania și în teritoriile învecinate. Discuția a fost deschisă de Worsaae, în 1865, el fiind primul autor care a cercetat minuțios subiectul; devenită între timp dispută, ea a fost continuată de savanți printre care amintim pe S. Müller, v. Tröltsch, K. Schumacher și E. Wahle. Perioada interbelică e marcată de personalitățile lui P. Reinecke, G. Kraft și F. Holste ale căror concepții vor influența pentru multă vreme analiza subiectului. După cel de-al doilea război mondial se înmulțește remarcabil numărul celor care au un cuvînt de spus în legătură cu semnificația depozitelor; vom pomeni doar numele, deoarece spațiul nu îngăduie nici o extindere: H. Müller-Karpe, W. Kimmig, E. Gersbach, W. Dehn, W. A. v. Brunn, E. Sprockhoff, H.—J. Hundt, W. Torbrügge, E. Baudou, H. Geisslinger, A. Kolling, H. E. Mandera.